

หนังสืออ่าน / Must Read

แนะนำโดย ดร.สมพร แสงชัย

ชื่อหนังสือ	: ยีนเห็นแก่ตัว The Selfish Gene
ผู้เขียน	: ริชาร์ด ดอว์กินส์
ผู้แปล	: เจษฎา เต็มดวงบริพันธ์
สำนักพิมพ์	: มติชน
ปีที่พิมพ์	: 2559
ISBN	: 9789740214830

หนังสือเห็นว่า การเห็นแก่ตัวหรือการเสียสละเพื่อผู้อื่น ต้องพิจารณาในเชิงพฤติกรรม ไม่ใช่เชิงอัตวิสัย (Subjectivity) เพราะสัตว์ทุกตัวอุทิศตัวเพื่อการสืบสายพันธุ์ให้เป็นนิรันดร์ เป็นการคัดเลือกในระดับล่างสุด (Unit of Selection) คือ ยีน (Gene)

อะตอม (Atom) ของสิ่งมีชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ แต่จับกลุ่มกันเองอย่างเสถียรจนเป็นมนุษย์ การอยู่รอดของความเสถียร (Survival of the stable) มากกว่าความอยู่รอดของผู้ที่เหมาะสมที่สุด (Survival of the Fittest) อะตอมที่ไม่เสถียรก็จะตายไป อะตอมจะผลิตสำเนาของตัวเองแต่ก็จะผิดพลาดเสมอ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการ ทุกอะตอมจะหาอาหารและกำจัดคู่แข่ง

อะตอมของมนุษย์จะมี ดีเอ็นเอ (DNA) ซึ่งประกอบด้วย เอ (A) ที (T) จี (G) ซี (C) 46 โครโมโซม (Chromosomes) แบ่งเป็น 23 คู่ อสุจิและไข่จะมีเพียง 23 หน่วย (ผสมกันแล้วจะครบเป็น 46 หน่วย) มนุษย์และสิ่งมีชีวิตจะมีวิวัฒนาการเพื่อความอยู่รอด ร่างกายเป็นกลุ่มของยีนส์ (Colony of Genes) แบบพึ่งพากัน ยีนจะเพิ่มจำนวนของตัวเองได้ มีความทรงจำและเป้าหมาย สามารถเสียสละหรือร่วมมือกันในการสื่อสารและหลอกลวงยีนอื่น คาดการณ์อนาคต ร่วมมือแข่งขันกับผู้อื่น เป็นผู้ล่าหรือเป็นเหยื่อ และต่อสู้หรือหนี โดยใช้วิธีแบบเหยี่ยวหรือนกพิราบแต่จะไม่กินพวกเดียวกันเอง ทั้งยังขัดแย้งกันและกัน ยิ่งใกล้ชิดกันมากยิ่งจะเสียสละแก่กันได้มากขึ้น เพื่อความอยู่รอดจากการขาดแคลนอาหาร สัตว์จะวางแผนครอบครัวให้ลูกได้อยู่รอด เพราะนั่นคือ ความสำเร็จในการสืบสายพันธุ์

ยีนเห็นแก่ตัวจะสืบทอดถึงลูกหลาน ยีนที่ไม่ร่วมมือจะตายหมดไป ยีนที่ถูกส่งต่อจะมีเอกลักษณ์และลักษณะเหมือนพ่อแม่ มีความแม่นยำในการทำสำเนา (Mimeme; Meme) โดยพยายามทำให้ยีนของตัวเองเป็นอมตะ ยีนที่อยู่รอดจะต้องใช้กลยุทธ์การทรยศเสมอในการเล่นเกมนความลำบากใจของนักโทษ (Prisoners' Dilemma) เพราะผลตอบแทนจะมีโอกาสสูงมากกว่าการร่วมมือ ยีนที่ประสบความสำเร็จคือ ยีนที่เอาชนะระบบด้วยการโกง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเซลล์ (Cell) และชีวิตอื่น ๆ อาจบูรณาการร่วมกับยีนอื่นเป็นหนึ่งเดียว และอาจกลายพันธุ์และร่วมมือกับปรสิต (Parasites) ถ้ามีผลประโยชน์ต่อกัน ปรสิตอาจกลายเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าของบ้าน

ยีนทำงานเพื่อให้ยีนได้เผยแพร่อีนและการสืบพันธุ์ โดยมีร่างกายเป็นพาหนะ (Vehicle) (ร่างกายเป็นที่รวมของยีน ไวรัส และเชื้อโรค) โดยที่เซลล์ทุกเซลล์จะผ่านคอขวดของเซลล์เดียว (Single Cell) นั่นคือ อสุจิ (ของผู้ชาย) และไข่ (ของผู้หญิง) คอขวดนี้ คือ เป้าหมายของชีวิต การกลายพันธุ์เป็นความผิดพลาดในการจำลองแบบสำเนาที่บรรจุอยู่ในร่างกายของสิ่งมีชีวิต ตัวจำลองแบบจะเป็นอมตะโดยการผ่านคอขวด

หนังสือเล่มนี้ ศึกษาหน่วยที่เล็กที่สุดของร่างกาย คือ ยีน การคัดเลือกทางธรรมชาติ (Natural Selection) ไม่ใช่อยู่กับหน่วยที่ใหญ่ เช่น ร่างกาย แต่อยู่ที่หน่วยเล็กที่สุดของร่างกาย หนังสือได้อธิบายว่ายีนจะพยายามสืบสายพันธุ์โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ร่วมมือ หลอกลวง ต่อสู้ หนี หรือกินคู่ต่อสู้ แต่จะเสียสละให้แก่พวกเดียวกัน ยีนเห็นแก่ตัวจะสืบทอดถึงลูกหลาน มีความแม่นยำในการทำสำเนา โดยการทำใหยีนของตัวเองเป็นอมตะ แต่ต้องให้ร่างกายผ่านคอขวดของยีนเดียว คอขวดนี้เป็นเป้าหมายของชีวิต คำถามก็คือ เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์คือการสืบพันธุ์หรือไม่ การสืบทอดของสายพันธุ์ผ่านคอขวดนี้อาจจะถูกต้อง แต่เป้าหมายของชีวิตมนุษย์คงไม่ใช่อยู่ที่การสืบพันธุ์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ มีประโยชน์ต่อการศึกษากการใช้ชีวิตของทุกอย่างในโลกนี้ และเป็นการต่อยอดการคัดเลือกทางธรรมชาติของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin)